Тексерді:
Оқу ісінің меңгерушісі:
Аты-жөнің жазу

Тәрбиелеу-білім беру процесінің циклограммасы

Білім беру ұйымының атауы: « » КММ
Сынып: Мектепалды О «Ә»
Балалардың жасы: 5жас
Қандай кезеңге жасалды: 4-апта: 21- 25 қыркүйек айы
Қыркүйек айы - «Еңбекқорлық және кәсіби біліктілік»
Апта дәйек сөзі: «Күшіңе сенбе,адал ісіңе сен»

Күн тәртібI	Дүйсенбі 21.09.26	Сейсенбі 22.09.26	Сәрсенбі 23.09.26	Бейсенбі 24.09.26	Жұма 25.09.26
Балаларды қабылдау	**«Жылы сөз эстафетасы»** **Мақсаты:** жағымды қарым-қатынас пен қолдау сөздерін қолдануға үйрету. **Барысы:** Балалар шеңберде жұмсақ допты бір-біріне береді. Допты алған бала келесі балаға бір жылы сөз айтады: «Сен жақсы доссың», «Сен көмектесесің», «Сен ұқыптысың». Тәрбиеші сөздердің шынайы, мейірімді және ешкімді салыстырмай айтылуын қадағалайды. Қорытындыда тәрбиеші әрекетті еңбекқорлық пен өз ісіне жауапкершілікпен байланыстырады. **Көңілді сергіту:** бейнероликті ашу **(Буллингтің алдын алу, Тіл дамыту)**	**Ойын атауы:** «Әуенді амандасу» **Мақсаты:** көңіл күйді реттеу, музыкалық дыбыстарды ажырата тыңдау, достық қарым-қатынас қалыптастыру. **Барысы:** Тәрбиеші баяу күй әуенін қосып, балаларды есіктен күлімдеп қарсы алады. Әр бала қоңырау, сылдырмақ немесе ағаш қасықтың бірін таңдап, бір рет дыбыстап амандасады. Педагог «Бұл дыбыс саған қандай көңіл күй сыйлады?» деп сұрайды. Балалар құралды орнына қойып, тыныш әрекетке көшеді. **(Күй күмбірі, шығармашылық іс-әрекет)**	**«Адалдық шеңбері» («Адалдық әліппесі»)** **Мақсаты:** адал әрекеттер туралы түсінікті бекіту, өз ойын айтуға жаттықтыру. **Барысы:** Балалар шеңберге тұрып, жеңіл әуенмен қозғалады. Әуен тоқтағанда тәрбиеші бір баладан «Сен қандай адал іс жасай аласың?» деп сұрайды. Бала өтірік айтпау, затты иесіне қайтару, қатесін мойындау сияқты бір әрекетті атайды. Ойын бірнеше баламен жалғасады. Қорытындыда тәрбиеші әрекетті еңбекқорлық пен өз ісіне жауапкершілікпен байланыстырады.	**«Көңіл күй айнасы»** **(Буллингтің алдын алу, Тіл дамыту)** **Мақсаты:** өз эмоциясын тануға және досының көңіл күйіне құрметпен қарауға үйрету. **Барысы:** Тәрбиеші қуанышты, тыныш, мұңды смайликтерді ұсынады. Бала өз көңіл күйіне сәйкес біреуін таңдап, себебін қаласа қысқаша айтады. Қалған балалар тыңдайды, мазақтамайды. Тәрбиеші «Әркімнің көңіл күйі әртүрлі болуы мүмкін» деген ойды бекітеді. Қорытындыда тәрбиеші әрекетті еңбекқорлық пен өз ісіне	**«Сыпайы кездесу» («Адалдық әліппесі»)** **(Буллингтің алдын алу, Тіл дамыту)** **Мақсаты:** әдепті амандасу мен достық қарым-қатынасты қалыптастыру. **Барысы:** Балалар жұптасып, бір-бірімен әртүрлі жағдайда кездескендей амандасады: таңертең топта, қонақта, ойын алаңында. «Сәлеметсің бе?», «Қайырлы таң!», «Қалың қалай?» сөздерін қолданады. Әр жұптан кейін балалар қай сөздің көңілге жағымды болғанын айтады. Қорытындыда тәрбиеші әрекетті еңбекқорлық пен өз ісіне жауапкершілікпен байланыстырады.

			(Заң мен тәртіп, Тіл дамыту)		
Ата-аналармен немесе баланың басқа заңды өкілдерімен әңгімелесу, кеңес беру	**Кеңес тақырыбы:** «Ата мен әженің әңгімесі – балаға тірі тарих» **Мақсаты:** отбасылық байланысты күшейту. **Қысқаша мазмұны:** Кешке балаға ата-әжесінен бір балалық шақ оқиғасын сұрауға мүмкіндік беріп, ертең оны 2–3 сөйлеммен айтып келуін қолдаңыз.	**Кеңес тақырыбы:** «Баланы тыңдаудың 3 минуты» **Мақсаты:** баланың еркін сөйлеуіне сенімді орта құру. **Қысқаша мазмұны:** Үйге келген соң бірден түзетпей, асықтырмай 3 минут тыңдаңыз. Соңында бір нақты сұрақ қойыңыз: «Бүгін саған не қызық болды?»	**Кеңес тақырыбы:** «Үйдегі заттардың неден жасалғанын бірге зерттеңіз» **Мақсаты:** танымдық қызығушылықты қолдау. **Қысқаша мазмұны:** Балаға 3 қауіпсіз зат таңдатып, ағаш, металл, пластик, мата екенін ажыратуға және неге сол материалдан жасалғанын болжатып көріңіз.	**Кеңес тақырыбы:** «Дұрыс тамақтануды таңдаумен үйрету» **Мақсаты:** денсаулыққа жауапкершілік қалыптастыру. **Қысқаша мазмұны:** Дүкенде немесе асүйде екі пайдалы тағамның арасынан баланың өзіне таңдау жасатыңыз және таңдау себебін айтқызуға тырысыңыз.	**Кеңес тақырыбы:** «Апталық шағын міндет» **Мақсаты:** дербестік пен жауапкершілікті бекіту. **Қысқаша мазмұны:** Демалыс күндері балаға шамасына сай бір тұрақты міндет беріңіз: кітаптарын реттеу, қасық қою немесе гүлге су құю. Нәтижесін емес, жауапкершілігін атап өтіңіз.
Балалардың дербес іс-әрекеті (қимылдық, ұлттық, сюжетті-рөлдік, үстел үсті-баспа және басқа ойындар), бейнелеу іс-әрекеті, кітаптарды қарау және басқалары)	**Өнегелі 15минут** **Ойын/әрекет атауы:** «Шежіре бұтағы» үстел үсті ойыны **Мақсаты:** отбасы мүшелерінің туыстық байланысын атау, жақындықты сезіну. **Барысы:** Балалар шартты отбасы карточкаларын «ата–әже–әке–ана–бала» ретімен орналастырады. Әр бала бір кейіпкерді таңдап, оның отбасындағы қамқор ісін атайды. Дайын қатарды жұбымен салыстырады. **(Тіл дамыту, әлеуметтік-эмоционалды дағдылар)**	**Өнегелі 15минут** **Ойын/әрекет атауы:** Ұлттық ойын «Тақия тастамақ» (тыныш нұсқа) **Мақсаты:** зейінділік, ережені сақтау, құрдасымен мәдени қарым-қатынас жасау. **Барысы:** Балалар шеңберде отырады. Жүргізуші тақияны бір баланың артына білдірмей қояды. Тақияны байқаған бала тұрып, жүргізушіні шеңбер бойымен қуып жетуге тырысады. Қауіпсіздік үшін жүгіру бағыты біреу және арақашықтық сақталады. **(Ұлттық ойын, заң мен тәртіп)**	**Өнегелі 15минут** **Ойын/әрекет атауы:** «Шеберлер зертханасы» **Мақсаты:** әртүрлі материалдардың қасиетін салыстыру және құралды ұқыпты қолдану. **Барысы:** Балалар ағаш, мата, қағаз, пластик үлгілерін ұстап көріп, «қатты–жұмсақ», «иіледі–иілмейді» белгілері бойынша топтастырады. Кейін қай материалдан қандай зат жасауға болатынын сурет карточкасымен сәйкестендіреді. **(Ерте кәсіптік бағдар, зерттеу іс-әрекеті)**	**Өнегелі 15минут** **Ойын/әрекет атауы:** «Жеміс дүкені» сюжетті-рөлдік ойыны **Мақсаты:** санауды, сыпайы диалогті және қарапайым үнемді таңдауды қолдану. **Барысы:** Балалар сатушы мен сатып алушы рөлдерін бөліседі. Сатып алушы 1–5 аралығында жеміс таңдап, санын атайды; сатушы санап береді. «Бәрін алмай, керегін ғана таңдаймыз» ережесі сақталады. Рөлдер ауыстырылады. **(Қаржылық сауаттылық, қарым-қатынас іс-әрекеті)**	**Өнегелі 15минут** **Ойын/әрекет атауы:** «Ертегі ізімен» кітап бұрышы **Мақсаты:** иллюстрация арқылы оқиға ретін болжау, кейіпкер әрекетіне пікір айту. **Барысы:** Балалар таныс ертегі кітаптарын қарап, үш иллюстрацияны оқиға ретімен орналастырады. Жұбымен «Кейіпкер неге бұлай істеді?» деген сұрақты талқылайды. Соңында кітаптарды ұқыпты орнына қояды. **(Кітап оқу, жауапкершілік)**

Ертеңгілік жаттығу	**Кешен:** «Жеміс бағындағы таң» **Барысы:** 1) «Баққа барамыз» – қалыпты жүру, аяқ ұшымен жүру; 2) «Алманы іздейміз» – оңға-солға бұрылу; 3) «Бұтақты созамыз» – қолды жоғары созу; 4) «Себетке жинаймыз» – жартылай отырып тұру; 5) «Жолдан аттаймыз» – жеңіл секіру; 6) 20–25 секунд баяу жүгіру; 7) «Гүл иісі» – мұрынмен дем алып, ауызбен баяу шығару.	**Кешен:** «Кішкентай музыканттар» **Барысы:** 1) ырғақпен жүру; 2) «Домбыра қағамыз» – қолды кезек созу; 3) «Дауылпаз» – иық пен қол қимылы; 4) денені екі жаққа бұру; 5) «Сылдырмақ» – аяқ ұшына көтерілу; 6) белгі бойынша жеңіл жүгіру; 7) тыныс алуды қалыпқа келтіру.	**Кешен:** «Шеберлер қалашығы» **Барысы:** 1) «Жұмысқа барамыз» – жүру; 2) «Тақтай көтереміз» – қолды алға-жоғары; 3) «Өлшейміз» – денені оңға-солға иілу; 4) «Құрал аламыз» – отырып тұру; 5) «Кедергіден өтеміз» – орнында секіру; 6) қысқа жүгіру; 7) терең тыныс алу.	**Кешен:** «Бес қадам» **Барысы:** 1) 5 қадам алға, 5 қадам артқа; 2) қолды 5 рет жоғары-төмен қозғау; 3) иықты айналдыру; 4) денені бұру; 5) 5 рет жеңіл отырып тұру; 6) 5 жеңіл секіру; 7) баяу жүру және тыныс алу.	**Кешен:** «Дені сау отбасы» **Барысы:** 1) сергек адым; 2) қолды екі жаққа созу; 3) «Бір-бірімізге қараймыз» – денені бұру; 4) тізені кезек көтеру; 5) аяқ ұшымен көтерілу; 6) жеңіл жүгіру мен секіруді алмастыру; 7) тыныс алу жаттығуы.
Ұйымдастырылған іс-әрекетті өткізуге дайындық (бұдан әрі – ҰІӘ)	**Зейінді шоғырландыру:** «Үшті тап» **Барысы:** Педагог үстелге 1–5 заттан тұратын шағын топтар қояды. Балалар тек үш заттан тұрған топты көзбен тауып, неге таңдағанын айтады. Соңында «үш» сөзін буындап айтып, тыныш жұмыс қалпына отырады.	**Артикуляциялық жаттығу:** «Дыбыссыз аспап» **Барысы:** Балалар ерінді түтікше созып «у», күлімдеп «и» қалпын кезектестіреді, кейін дауыс қоспай ауа ағынын сезеді. Педагог дауыссыз дыбысты айтқанда ауа мен ауыз мүшелерінің қозғалысына назар аудартады.	**Ырғақты санамақ:** «Төртеуін сана» **Барысы:** Педагог төрт рет шапалақтайды, балалар ырғақты қайталап, төрт саусақ көрсетеді. Кейін 1–4 қимыл тізбегін есте сақтап орындайды: шапалақ–иық–тізе–алақан.	**Тыныс және дикция:** «К–Қ жаңғырығы» **Барысы:** Балалар мұрынмен тыныс алып, дем шығарғанда педагог көрсеткен суретке сай «кө-кө», «қо-қо» буындарын анық айтады. Дыбыстарды асықпай ажыратып айтуға көңіл бөлінеді.	**Зейінді шоғырландыру ойыны:** «Бесінші белгі» **Барысы:** Педагог 5 суретті 10 секунд көрсетіп, біреуін жабады. Балалар қай сурет жасырылғанын айтып, оның атауын анық дыбыстайды. Соңында көзді демалдырып, жұмысқа дайындалады.
Кестеге сәйкес ҰІӘ	**МАТЕМАТИКА НЕГІЗДЕРІ** **Тақырыбы: 3 саны және цифры** ▸ Бейнеролик **Міндеті: 3 цифрымен таныстыру** **Тәрбиеші:**	**МУЗЫКА** **Тақырыбы: «Біздің аспаптар»** **Міндеті:Лирикалық, вальс ырғағындағы баяу әуендерді қабылдау, әннің (шығарманың) сипатына сәйкес би қимылдарын орындай**	**МАТЕМАТИКА НЕГІЗДЕРІ** **Тақырыбы: 4 саны және цифры** ▸ Бейнеролик **Міндеті: 4 цифрымен таныстыру** **Тәрбиеші:**	**МАТЕМАТИКА НЕГІЗДЕРІ** **Тақырыбы: 5 саны және цифры** ▸ Бейнеролик **Міндеті:5 саны және цифры** **Тәрбиеші:**	**САУАТ АШУ НЕГІЗДЕРІ** **Тақырыбы: Бізненіүйрендік, нені білдік?** **Міндеті:Әрбір сөздің мағынасы болатыны туралы түсінік қалыптастыру, сөздің мағынасына**

	Тәрбиеші балаларға кішкентай жабық сандықты көрсетеді. – Балалар, қараңдаршы, бүгін біздің топқа құпия сандық келіпті. Бірақ оның үстінде ешқандай кілт жоқ. Оның орнына үш белгі тұр. Бірінші белгіде – бір жұлдыз, екіншісінде – екі жұлдыз, ал үшіншісінде – үш жұлдыз. Сандық бізден бір санды табуды сұрап тұрған сияқты. Тәрбиеші үстелге **3 алма, 3 асық, 3 текше** қояды. – Алмаларды бірге санайық: бір, екі, үш. – Асық нешеу? – Текше нешеу? – Осы заттардың бәріне ортақ қандай сан? Балалардың жауабынан кейін тәрбиеші үлкен **3 цифрын** көрсетеді. – Дұрыс, бұл – **үш саны**. Ал үш санын жазуда **3 цифрымен** белгілейміз. Қараңдаршы, 3 цифры екі кішкентай иіннен құралғандай. Қазір ауаға саусағымызбен үлкен 3 цифрын салып көрейік. Балалар саусақтарымен ауада 3 цифрының пішінін жүргізеді. **1-ойын. «Үштің құпиясын тап»**	**білу, әннің қарқынының өзгеруін байқау, шығармаларды сипаттай білу.** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші балалар кіргенде баяу, әсем әуен қосып қояды. Ортада орамалмен жабылған «Музыкалық сандық» тұрады. – Балалар, бүгін біздің топқа ерекше сандық келіпті. Бірақ бұл сандықтың құлпы жоқ екен. Оны тек **музыканы мұқият тыңдайтын балалар** ғана аша алады. Тәрбиеші әуенді тыңдатады. – Әуен қандай естілді: баяу ма, жылдам ба? – Музыканы тыңдағанда көңіл күйлерің қандай болды? – Осы әуенге қатты секіріп билеген дұрыс па, әлде баяу, әдемі қозғалған дұрыс па? Балалардың пікірлерін тыңдайды. – Музыка бізге қалай қозғалу керектігін де айтып тұрады. Баяу әуен естілсе, қимылымыз да жұмсақ, асықпай орындалады. Ал музыка жылдамдаса, біздің қимылымыз да өзгереді. Бүгін әуенді жай тыңдап	Тәрбиеші үстелге төрт аяғы көрінетіндей ойыншық үстелді немесе орындықты қояды. – Балалар, бүгін бізге бір сан өзін атамай қонаққа келіпті. Оны белгілері арқылы тауып көрейік. – Үстелдің неше аяғы бар? Балалар санайды: – Бір, екі, үш, төрт. Тәрбиеші төрт текшені орналастырады. – Ал текше нешеу? Балалар санайды. Тәрбиеші үлкен **4 цифрын** көрсетеді. – Міне, бүгінгі қонағымыз – **4 цифры**. Төрт заттың санын **4 цифрымен белгілейміз**. Балалар төрт саусағын көрсетеді. – Біздің айналамыздан төрт саны кездесетін тағы нені байқауға болады? Балалардың болжамдары тыңдалады. **1-ойын. «Төртінші құпия»** **Мақсаты:** 4 цифрын тану және төрт заттан тұратын топты анықтау. **Барысы:** Тәрбиеші балаларға шағын тапсырма ұсынады.	Тәрбиеші балаларға бір қолының бес саусағын көрсетеді. – Балалар, бүгін жаңа сан бізге өзі туралы жұмбақ қалдырып кетіпті. Қараңдаршы, менің бір қолымда неше саусақ бар? Бірге санайық. Балалар саусақтарды ретімен санайды: – Бір, екі, үш, төрт, бес. Тәрбиеші үстелге **5 асық** қояды. – Ал мұнда неше асық бар? Санап тексерейік. Содан кейін үлкен **5 цифрын** көрсетеді. – Бес заттың санын **5 цифрымен** белгілейміз. Мынау – 5 цифры. Бүгін біз оны басқа цифрлардың арасынан тауып, бес затты өзіміз жинап көреміз. Балалар саусақтарымен ауада үлкен 5 цифрының пішінін жүргізеді. **1-ойын. «Бесінші сандықтың құпиясы»** **Мақсаты:** 5 цифрын танып, бес заттан тұратын топты анықтау. **Барысы:** Тәрбиеші үстелге бірнеше шағын «сандық» қояды. Әр сандықтың алдында әртүрлі мөлшердегі заттар болады: 2 текше, 4 асық, 5 жаңғақ, 3 қарындаш, 5 дөңгелек.	**қызығушылыққа баулу. Сөздерді дыбыстық талдау** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші балаларға «Сөздер чемоданын» көрсетеді. – Балалар, бүгін біздің дыбыстар мен сөздер туралы не үйренгенімізді тексеруге «Сөздер чемоданы» келіпті. Бірақ оның ішіндегі суреттер мен дыбыстар араласып кеткен екен. Тәрбиеші чемоданнан **доптың суретін** шығарады. – Бұл не? – Доп. – «Доп» – сөз. Осы сөзді естігенде біз белгілі бір затты түсінеміз. Демек, әр сөздің **өз мағынасы бар**. Тәрбиеші сөзді баяу айтады: – Д-о-п. – Ал сөздің ішінде нелерді естідік? Балалардың жауабынан кейін: – Дұрыс, сөз дыбыстардан құралады. Бүгін сөздің мағынасын анықтап, оның ішіндегі дыбыстарды да зерттейміз. **1-ойын. «Сөздің мағынасын аш»** **Мақсаты:** әрбір сөздің мағынасы болатынын

	Мақсаты: 3 цифрын танып, үш заттан тұратын топты анықтау. **Барысы:** Тәрбиеші үстелге әртүрлі карточкалар қояды. Бір карточкада – 2 алмұрт, екіншісінде – 3 көбелек, үшіншісінде – 1 доп, келесісінде – 3 гүл. Балалар кезекпен бір карточка таңдайды. Тәрбиеші: – Суреттегі заттарды асықпай сана. – Нешеу болды? – Егер үшеу болса, оның жанына қандай цифр қоямыз? Бала үш зат бейнеленген карточканы тапса, жанына **3 цифрын** қояды. Соңында балалар үш заттан құралған барлық карточкаларды бірге тексереді. **2-ойын. «Үштікке билет»** **Мақсаты:** 3 цифрын басқа цифрлардың арасынан ажырату, үш затты санап көрсету. **Барысы:** Тәрбиеші 1, 2, 3 цифрлары бейнеленген «билеттерді» таратады. – Балалар, біз қазір сандар пойызына отырамыз. Бірақ үшінші вагонға тек **3**	қана қоймай, оның **мінезін, қарқынын қимыл арқылы көрсетеміз**. **1-ойын. «Әуен не дейді?»** **Мақсаты:** музыканың баяу және жылдам қарқынын ажырату, шығарманың сипатына сәйкес қимыл жасау. **Барысы:** Тәрбиеші екі түрлі әуен үзіндісін кезекпен қосады: біреуі – баяу, лирикалық, екіншісі – ширақтау. Баяу әуен кезінде балалар қолдарын екі жаққа жайып, жеңіл бұрылып, аяқтың ұшымен баяу қозғалады. Музыка жылдамдағанда балалар қимылдарын сәл ширатады. Әуен кенет тоқтағанда балалар да қозғалысын тоқтатып, бір қалыпта тұрады. Тәрбиеші: – Қазір музыка қалай өзгерді? – Сенің қимылың неге өзгерді? – Бірінші әуенді қандай сөзбен сипаттар едің? Балалар: «баяу», «нәзік», «тыныш», «әдемі», «көңілді» сияқты сөздермен сипаттайды.	Үстелде әртүрлі заттар орналасады: 2 асық, 4 текше, 3 қарындаш, 4 доптың суреті, 1 ойыншық. Тәрбиеші: – Біздің 4 цифрымыз өзіне сәйкес заттарды жоғалтып алыпты. Оған көмектесейік. Қай жерде дәл төрт зат бар? Бала бір топты таңдап, заттарды бір-бірден санайды. Егер төрт зат болса, жанына **4 цифрын** қояды. Тәрбиеші: – Неліктен осы жерге 4 цифрын қойдың? Бала: – Өйткені мұнда төрт текше бар. деп толық жауап береді. **2-ойын. «Төрт аялдамалы саяхат»** **Мақсаты:** 4 цифрын есте сақтау және төртке дейін санауды әрекет арқылы бекіту. **Барысы:** Бөлменің төрт жеріне аялдама белгіленеді. **1-аялдама:** 4 рет шапалақтау. **2-аялдама:** 4 асықты санау. **3-аялдама:** 4 текшеден мұнара құрастыру.	– Құпия сандық тек **бес заттың** жанында ашылады. Қайсысы екенін санап табыңдар. Бала бір топты таңдап, заттарды қолымен көрсете отырып санайды. – Бір, екі, үш, төрт, бес. Егер бес зат болса, бала оның жанына **5 цифрын** орналастырады. Тәрбиеші: – Неліктен 5 цифрын осы жерге қойдың? Бала: – Өйткені мұнда бес зат бар. деп жауап береді. **2-ойын. «Бес тапсырмалы жол»** **Мақсаты:** 5 цифрын есте сақтау, беске дейін санауды қимылмен бекіту. **Барысы:** Балалар «5 санының жолымен» саяхаттайды. Тәрбиеші тапсырмаларды кезекпен көрсетеді: – 5 рет шапалақта. – 5 асықты сана. – 5 текшеден мұнара жаса. – 5 рет аяқтың ұшымен көтеріл. – Цифрлардың арасынан 5 цифрын тап. Әр тапсырманы орындағаннан кейін балалар бір саусағын көтереді. Бес тапсырма біткенде бір	түсіну, сөздердің мағынасын түсіндіруге қызығушылық қалыптастыру. **Барысы:** Тәрбиеші қоржынға таныс заттардың суреттерін салады: **алма, кітап, доп, гүл, мысық, қасық**. Бала бір суретті таңдап, оның атауын айтады. Мысалы: – Кітап. Тәрбиеші: – «Кітап» деген сөз нені білдіреді? – Оны не үшін қолданамыз? Бала өз сөзімен түсіндіреді: – Кітапты оқимыз. Оның ішінде әңгімелер, суреттер болады. Келесі бала басқа сурет алады. **Ереже:** заттың атын ғана айтып қоймай, сөздің нені білдіретінін де түсіндіру керек. **2-ойын. «Дыбыс зерттеушілері»** **Мақсаты:** сөздерді дыбыстық талдауға жаттықтыру, сөздегі дыбыстарды ретімен анықтау. **Барысы:** Тәрбиеші балаларға дыбыстық талдауға қолайлы қысқа сөздер ұсынады.

	цифры бар билетпен кіруге болады. Балалар билеттерін қарайды. 3 цифрын алған балалар «үшінші вагонға» тұрады. Содан кейін тәрбиеші: – Үшінші вагонға міну үшін маған үш қимыл көрсетіңдер. Балалар, мысалы, **үш рет шапалақтайды, үш рет аяқпен топылдатады немесе үш рет секіреді.** Соңында балалар 3 цифрын тағы бір рет көрсетіп атайды. --- **ТІЛ ДАМЫТУ** **Тақырыбы: Менің атам** **Міндеті:** **Міндеті:Айналасындағылармен өздігінен диалогті бастауға ынталандыру, әңгімелесушіні мұқият тыңдап, сұрақтарды дұрыс қоюға және қойылған сұрақтарға қысқаша немесе толық жауап беруге баулу** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші балаларға ескілеу безендірілген шағын сандық көрсетеді. – Балалар, бүгін мен сендерге бір ерекше сандық әкелдім. Бұл – **атаның естелік сандығы**. Оның	**2-ойын. «Аспаптар сөйлейді»** **Мақсаты:** музыкалық шығарманы тыңдап, оның сипатын байқау және музыкаға сәйкес қозғалыс таңдау. **Барысы:** Тәрбиеші сандықтан домбыра, қобыз, сылдырмақ немесе олардың суреттерін шығарады. – Әр аспаптың өз үні бар. Қазір әуенді тыңдап, оның бізге қандай қимыл ұсынып тұрғанын табамыз. Балалар әуенді тыңдайды. Әр бала музыкаға сәйкес бір қимыл ойлап көрсетеді: баяу айналу, қолды толқын тәрізді қозғау, аяқтың ұшымен жүру. Бір бала қимылды көрсетсе, қалғандары қайталайды. Соңында тәрбиеші: – Бүгінгі музыка қандай болды? – Қай кезде баяу қимылдадық? – Музыка өзгергенде біздің қимылымыз қалай өзгерді? деп қорытындылайды. ---	**4-аялдама:** бірнеше цифрдың арасынан 4 цифрын табу. Балалар шағын топпен аялдамаларды кезекпен аралайды. Соңғы аялдамада тәрбиеші: – Біз неше аялдамадан өттік? – Бүгін қандай цифрмен таныстық? деп сұрайды. Балалар үлкен 4 цифрын көрсетіп: – **Төрт!** деп жауап береді. --- **САУАТ АШУ НЕГІЗДЕРІ** **Тақырыбы: Біз нені үйрендік?** **Міндеті:Әрбір сөздің мағынасы болатыны туралы түсінік қалыптастыру, сөздің мағынасына қызығушылыққа баулу** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші қолына әдемі қорап ұстап келеді. – Балалар, мен бүгін жолда бір «Сөздер қорабын» тауып алдым. Бірақ қораптағы сөздер ренжіп қалыпты. «Балалар біздің нені	қолының бес саусағын толық көрсетеді. **Тәрбиеші:** – Біз неше тапсырма орындадық? – Бес заттың санын қандай цифрмен белгілейміз? Балалар **5 цифрын** көрсетеді. --- **ТІЛ ДАМЫТУ** **Тақырыбы: Қорыққанға қос көрінеді** **Міндетті:Айтылуы және дыбысталуы ұқсас г-ғ, к-қ дауыссыз дыбыстарын дұрыс, анық айтуды үйрету.** **Тәрбиеші:** «Қорыққанға қос көрінеді» шығармасының мазмұнымен жұмыс кезінде де кейіпкерлер мен оқиғаларды талқылауда кездесетін сөздерді анық айтуға назар аударылады. Тәрбиеші балаларға құлақтың суретін көрсетеді. – Балалар, бүгін біздің **«Сақ құлағымыз»** жұмыс істейді. Өйткені бір-біріне ұқсап естілетін дыбыстар бізді шатастырмақшы екен. Тәрбиеші анық айтады: – **К-к-к... Қ-қ-қ...** – Бірдей естілді ме? Балалардың жауабын тыңдайды. – Енді: **Г-г-г... Ғ-ғ-ғ...**	Мысалы: **ат, нан, доп**. – Алдымен сөзді тұтас айтамыз: **нан**. – Енді асықпай тыңдайық: н-а-н. Балалар сөздегі дыбыстарды ретімен айтады. Тәрбиеші: – Бірінші қандай дыбыс естілді? – Одан кейін ше? – Соңында қандай дыбыс естілді? Балалар әр дыбысқа бір белгі немесе фишка орналастырады. Келесі сөзді балалар тәрбиешінің көмегін азайта отырып өздері талдайды. Соңында тәрбиеші: – Сөз неден құралады? – Әр сөздің несі болады? Балалар **сөз дыбыстардан құралатынын және әр сөздің мағынасы болатынын** қорытындылайды. --- **ҚОРШАҒАН ӘЛЕММЕН ТАНЫСТЫРУ** **Тақырыбы: Отбасындағы мерекелер мен дәстүрлер** ▸ Бейнеролик **Міндеті:Қазақ халқының салт-дәстүрлерін білу және құрметтеу, қазақ халқының**

	ішінде әр заттың өз тарихы бар екен. Сандықтан кезекпен тақия, домбыраның суреті, көзілдірік, асық сияқты заттар шығарылады. – Мынау не? – Қалай ойлайсыңдар, бұл зат атаға не үшін керек болуы мүмкін? – Ал осы заттың тарихын білгіміз келсе, атамен қалай сөйлесеміз? Балалардың жауаптары тыңдалады. – Адам туралы көбірек білу үшін оған **сұрақ қоямыз**. Бірақ жақсы әңгімелесуші тек сұрақ қоймайды. Ол басқа адам сөйлегенде **мұқият тыңдайды**, жауабын бөлмейді және содан кейін ғана келесі сұрағын қояды. Тәрбиеші үлгі көрсетеді: – Ата, сіз бала кезіңізде қандай ойын ойнадыңыз? – Ата, сізге қандай ұлттық ойын ұнайды? – Байқадыңдар ма, мен алдымен атамен сөйлесуді бастадым, содан кейін сұрағымды қойдым. **1-ойын. «Атамның естелік сандығы»** **Мақсаты:** өздігінен сұрақ құрастыруға, әңгімелесушіні тыңдауға	**САУАТ АШУ НЕГІЗДЕРІ** **Тақырыбы: Дауыссыз дыбыстардың жасалуы** **Міндеті:Дауыссыз және ыбыстарды анықтау, қолды жазуға дайындауға берілген тапсырмаларды орындау** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші балаларға кішкентай айналар таратады. – Балалар, бүгін бізге дыбыстарды іздейтін зерттеушілер болу керек. Бірақ дыбыстар көзге көрінбейді. Оларды қалай табамыз? Балалардың жауаптарын тыңдайды. – Дұрыс, дыбысты **естиміз және айтамыз**. Ендеше ауызымыз дыбысты қалай жасап жатқанын зерттеп көрейік. – «А-а-а» деп айтайық. Балалар айтады. – Ауа еркін шығып тұр ма? Содан кейін: – Енді «с-с-с», «м-м-м», «ш-ш-ш» деп айтып көрейік. Балалар айнаға қарап дыбыстарды айтады. – Байқадыңдар ма? Дауыссыз дыбыстарды	білдіретінімізді біле ме екен?» деп сұрап жатыр. Тәрбиеші қораптан **«алма»** суретін шығарады. – Бұл не? – Алма. – «Алма» деген сөзді естігенде нені түсіндіңдер? Балалар жауап береді. Келесіде доптың суретін көрсетеді. – Ал «доп» деген сөзді айтсам, көз алдарыңа не келеді? – Демек, әр сөз жай ғана дыбыстардан құралмайды. **Әрбір сөздің өз мағынасы бар.** Сөзді естігенде біз белгілі бір затты, әрекетті немесе белгіні түсінеміз. **1-ойын. «Сөзге жан бітір»** **Мақсаты:** әр сөздің белгілі бір мағына білдіретінін түсіну және сөз мағынасына қызығушылық қалыптастыру. **Барысы:** Тәрбиеші балаларға сөздер айтады: **доп, жаңбыр, кітап, жүгіру, тәтті, мысық.** Бала сөзді естігеннен кейін оның мағынасын	Тәрбиеші балаларға өзінің ауыз қимылын көрсетіп: – Біз бүгін дыбысты жай қайталамаймыз. Оны **естиміз, ажыратамыз және анық айтамыз**. **1-ойын. «К–Қ жаңғырығы»** **Мақсаты:** к-қ дауыссыз дыбыстарын есту арқылы ажыратып, дұрыс және анық айту. **Барысы:** Балалар екі топқа бөлінеді: «К жаңғырығы» және «Қ жаңғырығы». Тәрбиеші сурет көрсетеді. Мысалы: **кітап**. Балалар: – К-к-кітап. деп анық айтады. Тәрбиеші **қасық** суретін көрсетеді. Балалар: – Қ-қ-қасық. деп қайталайды. Келесі сөздермен ойын жалғасады: **кесе, күшік, қоян, қалам, кітап, қарбыз**. Одан кейін тәрбиеші сөзді өзі айтпай, суретті ғана көрсетеді. Балалар заттың атауын айтып, бірінші дыбысын анықтайды. **Тәрбиеші:** – Асықпай айтамыз. К мен Қ дыбыстарын араластырмаймыз.	**құндылықтарына құрмет таныту.** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші ортаға ұлттық оюмен безендірілген «Әже сандығын» әкеледі. – Балалар, бүгін әженің сандығы бізге қонаққа келіпті. Бұл сандықта жай заттар емес, халқымыздың дәстүрлерін еске түсіретін бұйымдар жасырылған. Сандықтан домбыра, оюлы көрпе, бесіктің суреті, шашуға арналған кәмпиттер салынған дорба сияқты заттар немесе суреттер кезекпен шығарылады. – Мына затты қайдан көрдіңдер? – Үйлеріңде мереке болғанда үлкендер не істейді? – Қонақ келгенде оны қалай қарсы алады? Балалардың отбасылық тәжірибесіне сүйене отырып жауап беруіне мүмкіндік беріледі. **Тәрбиеші:** – Әр отбасының өзіне қымбат мерекелері мен дәстүрлері болады. Ал қазақ халқында үлкенді сыйлау, қонақты құрметтеу, бата алу, шашу шашу сияқты ұрпақтан ұрпаққа жалғасып келе жатқан дәстүрлер бар. Дәстүрді

	және толық жауап беруге ынталандыру. **Барысы:** Бір бала «ата» болады. Ол сандықтан бір зат таңдайды. Мысалы, асықты алады. Қалған балалар «атаға» сол зат туралы сұрақ қояды: – Ата, сіз асық ойнадыңыз ба? – Ата, асықты кіммен ойнадыңыз? – Сіздің сүйікті ойыныңыз қандай болды? «Ата» рөліндегі бала сұрақты тыңдап, жауап береді. **Ереже:** бір бала сұрақ қойып жатқанда қалғандары сөзін бөлмейді. Келесі бала алдыңғы сұрақты қайталамай, жаңа сұрақ ойлап табады. Бірнеше сұрақтан кейін басқа бала «ата» рөліне келеді. **2-ойын. «Атаға телефон соғайық»** **Мақсаты:** диалогті өздігінен бастау, сұрақты дұрыс қою және әңгімелесушінің жауабын тыңдау. **Барысы:** Балалар жұптасады. Ойыншық телефондар немесе телефон бейнеленген карточкалар	айтқанда ауаға ерініміз, тіліміз немесе тісіміз кедергі жасайды. Қазір дауыссыз дыбыстарды сөздердің ішінен іздейміз. **1-ойын. «Дыбыс зертханасы»** **Мақсаты:** дауыссыз дыбыстарды есту арқылы анықтау және олардың айтылу ерекшелігін байқау. **Барысы:** Тәрбиеші балаларға таныс суреттер көрсетеді: **доп, нан, шар, кітап, мысық**. Алдымен суреттің атауы бірге айтылады. Тәрбиеші: – **Доп.** Бірінші қандай дыбысты естіп тұрмыз? – «Д-д-д» деп айтып көрейік. Балалар дыбысты бірнеше рет айтып, айнадан ерін мен тілдің қозғалысын бақылайды. Келесі суретпен де жұмыс жалғасады: – **Нан** – н-н-н. – **Шар** – ш-ш-ш. – **Мысық** – м-м-м. Дауыссыз дыбысты дұрыс тапқан бала суретті «Дауыссыз дыбыстар» белгісінің жанына орналастырады. **2-ойын. «Дауыссыз дыбысты ұстап ал»**	сөзбен немесе қимылмен көрсетеді. Мысалы: **«Жүгіру»** – бала жүгіру қимылын көрсетеді. **«Кітап»** – кітап оқып отырғандай қимыл жасайды. **«Тәтті»** – тәтті тағамды сипаттайды. Тәрбиеші: – «Кітап» деген сөз нені білдіреді? – «Жүгіру» деген сөз заттың атын айтып тұр ма, әлде әрекетті ме? Балалар өз түсініктерін қарапайым сөзбен айтады. **2-ойын. «Сөзін жоғалтқан суреттер»** **Мақсаты:** сурет пен оны білдіретін сөздің арасындағы байланысты түсіну. **Барысы:** Тақтаға бірнеше сурет қойылады: **алма, үй, мысық, доп, гүл**. Тәрбиеші: – Түнде кішкентай жел келіп, суреттердің сөздерін араластырып жіберіпті. Әр суретке өзінің сөзін қайта табайық. Тәрбиеші сөздерді кезекпен айтады. – «Гүл».	**2-ойын. «Г ме, Ғ ма?»** **Мақсаты:** г-ғ дыбыстарын дұрыс естіп, сөз ішінде анық айту. **Барысы:** Тәрбиеші екі белгі көрсетеді: **Г** және **Ғ**. Балаларға суреттер ұсынылады: **гүл, газет, ғарыш, ғалым** және т.б. Бала суретті таңдап, атауын анық айтады: – Г-г-гүл. – Ғ-ғ-ғарыш. Содан кейін тиісті белгінің жанына орналастырады. Тәрбиеші: – Қандай дыбыс естідің? – Сөзді тағы бір рет асықпай айт. Ойын соңында балалар тәрбиешімен бірге: – **К–Қ, Г–Ғ** дыбыстарын жұптап, анық қайталайды. **ҚАЗАҚ ТІЛІ** **Тақырыбы: Шәйнек** **Міндеті:Тілдік және артикуляциялық аппаратты,тыныс алуды және таза дикцияны дамыту, қазақ тіліне тән ә, ө дыбыстарын, осы дыбыстардан тұратын сөздерді дұрыс айтуға дағдыландыру.** **Тәрбиеші:**	білу – халқымыздың құндылықтарын құрметтеу. **1-ойын. «Әже сандығының құпиясы»** **Мақсаты:** қазақ халқының салт-дәстүрлері туралы түсініктерін бекіту, ұлттық құндылықтарға құрмет қалыптастыру. **Барысы:** Балалар кезекпен сандықтан бір сурет немесе зат алады. Мысалы, бала **бесік суретін** алады. Тәрбиеші: – Бұл не? – Оны қайдан көрдің? – Бесік кімге арналған? Келесі бала домбыраны таңдайды. – Домбыра қандай ұлттық аспап? – Үйде домбыра бар ма? Балалар өздері білетін ақпаратпен бөліседі. Тәрбиеші қажет кезде қысқаша түсіндіреді, бірақ балалардың жауабын өзі айтып қоймайды. **2-ойын. «Қонақ келді»** **Мақсаты:** қазақ отбасындағы қонақжайлық пен үлкенге құрмет көрсету дәстүрін ойын арқылы түсіну. **Барысы:** Балалар шағын топтарға бөлінеді. Бір топ – «үй

	беріледі. Бір бала – «немере», екіншісі – «ата». Тәрбиеші: – Телефон соғылды. Бірақ бірден «Не істеп жатырсыз?» деп сұрай саламыз ба? Алдымен не айтамыз? Бала: – Сәлеметсіз бе, ата! Қалыңыз қалай? деп әңгімені өзі бастайды. Одан кейін бір немесе екі сұрақ қояды: – Бүгін не істедіңіз? – Маған қонаққа келесіз бе? «Ата» жауап береді. Немере оның жауабын тыңдап: – Рақмет, ата. Сау болыңыз! деп әңгімені аяқтайды. Кейін балалар рөлдерін ауыстырады. **ҚАЗАҚ ТІЛІ** **Тақырыбы: Ата әже мерекесі** **Міндеті:Өзінің бауырлары, туыстары, ағайындары, татулық, жақындық, отбасылық білдіретін сөздерді үйрету** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші балаларға оюмен безендірілген шақыру қағазын көрсетеді.	**Мақсаты:** сөздің басындағы дауыссыз дыбысты естіп анықтау және қолды жазуға дайындау. **Барысы:** Тәрбиеші сөздерді кезекпен айтады: **алма – доп – нан – өрік – шар – кітап – ата – мысық.** – Егер сөз дауыссыз дыбыстан басталса, бір рет шапалақтаймыз. Егер басталмаса, қолымызды алдымызда ұстаймыз. Мысалы: – Доп! Балалар шапалақтайды. – Алма! Балалар шапалақтамайды. Ойыннан кейін балалар үстелге отырады. Тәрбиеші алдын ала дайындалған үзік сызықтарды көрсетеді. – Енді дыбыстардың жолымен қарындашымызды жүргіземіз. Қарындашты дұрыс ұстап, сызықтан шықпаймыз. Балалар түзу, ирек және доға тәрізді сызықтарды бастырып жүргізеді. Тәрбиеші әр баланың қарындашты дұрыс ұстауына назар аударады.	Бала тиісті суретті көрсетеді. Бірақ ойын осымен аяқталмайды. Тәрбиеші: – Бұл сөздің мағынасын суретсіз қалай түсіндіруге болады? Бала: – Гүл – өсімдік. Ол әдемі болады, өседі. сияқты қарапайым түсінік береді. Соңында тәрбиеші: – Егер сөздің мағынасын білмесек, не істейміз? Балалардың пікірін тыңдап, **сұрауға, суреттен қарауға, түсінуге тырысуға** болатынын бекітеді. **КӨРКЕМ ӘДЕБИЕТ** **Тақырыбы: Мақтақыз бен мысық** ▸ Бейнеролик **Міндеті:Көркем шығарманы рөлдерге бөліп, сахналау. Рөлдерде кейіпкердің көңіл күйі мен мінезін, бейненің қимылын, интонациясы мен мимикасын беру.** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші балаларға кішкентай мысықтың ойыншығын көрсетеді.	Тәрбиеші үстелге шәйнек пен кесені немесе олардың суреттерін қояды. – Балалар, бүгін бізге бір қызық қонақ келді. Бұл – **шәйнек**. Бірақ шәйнегіміздің бір өтініші бар екен: «Менің атымды асықпай, анық айтып беріңдерші». Балалар: – Шәйнек. Тәрбиеші: – «Шәйнек» сөзінде ерекше қандай дыбыс естіп тұрсыңдар? Балалардың назарын **ә** дыбысына аударады. – Ә-ә-ә. Аузымыздың қозғалысына назар аударайық. Енді бәріміз бірге: **шәйнек.** Тәрбиеші кесені көрсетеді. – Шәйнекпен шай құйдық. Ал шай ішкенде асығамыз ба? Жоқ. Дыбысты айтқанда да асықпаймыз. Алдымен дұрыс тыныс аламыз, содан кейін сөзді анық айтамыз. **1-ойын. «Шәйнектің буы»** **Мақсаты:** тыныс алуды дамыту, ә, ө дыбыстарын анық айтуға жаттықтыру. **Барысы:** Балалар мұрын арқылы жай тыныс алады. Тәрбиеші: – Шәйнегіміз қайнап келеді. Буы қалай шығады?	иелері», екінші топ – «қонақтар». Тәрбиеші: – Есіктен қонақ келді. Үй иесі не істейді? Балалар қонақтарды қарсы алып: – Қош келдіңіздер! – Төрлетіңіздер! деп орын ұсынады. Ойыншық дастарқан жайылып, балалар қонаққа құрмет көрсетуді сахналайды. Тәрбиеші: – Үлкен кісіге қай жерден орын береміз? – Қонақты неге құрметтейміз? – Отбасымыздағы жақсы дәстүрлерді неге жалғастырамыз? Ойын соңында балалар өз отбасында ұнайтын бір дәстүрді айтып бөліседі. **ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТ** **Тақырыбы: Жемістер СУРЕТ САЛУ** **Бояулармен жұмыс жасауды жетілдіру (бояғышта акварельді сумен араластыру, қажетті түсті алу), МҮСІНДЕУ** **Шынайы бейнесіне қарап және ойдан пішіндері мен өлшемі әртүрлі таныс**

	– Балалар, бізге бүгін шақыру келіпті. Тыңдап көріңдер: – «Қымбатты немерелерім, сендерді мерекелік дастарқанға шақырамыз. Ата мен әже». – Бізді кім шақырыпты? Балалардың жауаптары тыңдалады. Тәрбиеші отбасы бейнеленген суретті ашады. – Қараңдаршы, ата мен әже жалғыз емес екен. Мұнда әке, ана, аға, әпке, іні, қарындас та бар. Осындай бір-біріне жақын адамдарды **туыстар** дейміз. – Отбасындағы адамдар бір-біріне қамқор болып, сыйласып, тату өмір сүреді. Мұны **татулық** дейміз. Балалармен бірге: **ата, әже, туыс, ағайын, бауыр, татулық, жақындық** сөздері айтылады. **1-ойын. «Туыстық жіпті жалға»** **Мақсаты:** туыстық атауларды дұрыс айтып, оларды отбасы мүшелерімен байланыстыру. **Барысы:** Балалар шеңберге отырады. Тәрбиешінің қолында жіп орамы болады.	**ҚОРШАҒАН ӘЛЕММЕН ТАНЫСТЫРУ** **Тақырыбы: Заттар әлеміне саяхат** **Міндеті:Заттар, олардың белгілерін нақтылау және бейтаныс заттардың қолданылуын түсіну. Заттардың қандай материалдардан жасалғанын өз бетінше анықтау және талдау, олардың сапалары мен қасиеттерін сипаттау.** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші үстелге «Саяхатшының чемоданын» қояды. – Балалар, бүгін мен бір саяхатшының чемоданын тауып алдым. Оның ішінде әртүрлі заттар бар. Бірақ саяхатшы қай заттың неден жасалғанын және не үшін қолданылатынын жазуды ұмытып кетіпті. Оған көмектесеміз бе? Чемоданнан ағаш қасық, металл қасық, пластик стақан, мата қиындысы, резеңке доп сияқты заттар шығарылады. – Бір қарағанда бәрі жай ғана зат сияқты. Бірақ әр заттың **өз белгісі, қасиеті және қызметі бар**.	Мысықтың мойнында хат болады. – Балалар, бізге бүгін бір қонақ келіпті. Бірақ қараңдаршы, оның көңіл күйі қандай сияқты? Балалар мысықтың бейнесіне қарап өз болжамдарын айтады. Тәрбиеші хатты ашады: – «Балалар, мен Мақтақызбен ренжісіп қалдым. Біздің басымыздан не өткенін бірге еске түсіруге көмектесіңдерші». – Бұл қай ертегінің кейіпкері? Балалар: – «Мақтақыз бен мысық». Тәрбиеші: – Ертегіде кейіпкердің сөзін жай ғана айтып беру жеткілікті ме? Егер мысық ренжісе, оның даусы қандай болады? Ал қуанса ше? Тәрбиеші бір сөйлемді алдымен көңіл күйсіз, кейін ренжіген және қуанышты интонациямен айтып көрсетеді. – Қайсысында кейіпкердің көңіл күйін жақсы түсіндік? – Бүгін біз ертегіні айтып қана қоймаймыз.	Балалар демін бірқалыпты шығарады: – Ф-ф-ф... Содан кейін тәрбиеші дыбыстық тапсырма береді: – **Ә-ә-ә.** – **Ө-ө-ө.** Балалар дыбыстарды асықпай, анық айтады. Кейін сөздерге көшеді: – **Әже.** – **Әке.** – **Әдемі.** – **Өрік.** – **Өзен.** – **Өрмекші.** Әр сөзді айтқан кезде тәрбиеші балалардың сөзді анық, асықпай айтуына назар аударады. **2-ойын. «Ә мен Ө-нің дастарқаны»** **Мақсаты:** ә, ө дыбыстары кездесетін сөздерді дұрыс айту және дыбыстарды ажырату. **Барысы:** Тәрбиеші үстелге екі үлкен кесе қояды. Бірінде **Ә**, екіншісінде **Ө** белгісі бар. Балалар суреттерді кезекпен алады. Мысалы: **әже, әке, өрік, өзен**. Бала суретті атап: – **Әже – Ә.** деп Ә кесесінің жанына қояды. Келесі бала:	**заттарды: көкөністерді, жемістерді, ойыншықтарды, ыдыстарды мүсіндеу** **ЖАПСЫРУ** **Қағаздан таныс немесе ойдан әртүрлі бейнелерді, қатпарланып бүктелген қағаздан бірдей бірнеше пішіндерді және екіге бүктелген қағаздан симметриялы пішіндегі заттарды қию.** **ҚҰРАСТЫРУ** **Дайын үлгілермен және қарапайым сызба бойынша жұмыс істеу, бейнені кескіні бойынша қию үшін қайшыны қолдану** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші балаларға бос үлкен себетті көрсетеді. – Балалар, бүгін «Жемістер көрмесі» ашылуы керек екен. Бірақ көрменің себеті мүлде бос қалыпты. Біз оны дүкеннен алынған жемістермен емес, **өз қолымызбен жасаған жемістермен** толтырамыз. Ортаға алма, алмұрт, жүзім, өрік сияқты шынайы жемістер немесе анық үлгілері қойылады. – Жемістерге суретші сияқты қарайық. Алманың пішіні қандай? Алмұрттың қай бөлігі жіңішке? Жүзім

	Тәрбиеші: – Мен – әжемін. Менің немерем кім? деп жіптің ұшын бір балаға береді. Бала: – Мен – немеремін. Менің ағам бар. деп жіпті келесі балаға береді. Келесі бала: – Мен – ағамын. Менің қарындасым бар. деп ойынды жалғастырады. Ойын соңында балалардың арасында жіптен үлкен тор пайда болады. **Тәрбиеші:** – Қараңдаршы, бізді жіп қалай байланыстырып тұрса, отбасындағы адамдарды да **туыстық пен жақындық** байланыстырады. **2-ойын. «Ата мен әжеге мерекелік дастарқан»** **Мақсаты:** туыстық атауларды сөйлем ішінде қолдануға, үлкендерге құрмет көрсетуге баулу. **Барысы:** Үстелге ойыншық дастарқан, кесе, бауырсақ, құрт және отбасы мүшелерінің суреттері қойылады. Тәрбиеші: – Ата мен әженің мерекесіне туыстар келді.	Тәрбиеші ағаш қасықты көрсетеді. – Ұстап көріңдер. Қатты ма, жұмсақ па? – Жеңіл ме, ауыр ма? – Неден жасалған деп ойлайсыңдар? – Оны не үшін қолданамыз? – Бүгін біз заттың атын айтып қана қоймай, оны нағыз зерттеуші сияқты **ұстап, салыстырып, неден жасалғанын анықтаймыз**. **1-ойын. «Құпия қораптағы зат»** **Мақсаты:** заттың белгілері мен қасиеттерін сипап сезу арқылы анықтап, оның қолданылуын түсіндіру. **Барысы:** Тәрбиеші жабық қорапқа бірнеше таныс зат салады. Бала қорапқа қолын салып, затты шығармай ұстап көреді. Тәрбиеші: – Қатты ма, жұмсақ па? – Тегіс пе, кедір-бұдыр ма? – Үлкен бе, кішкентай ма? – Қандай зат болуы мүмкін? Бала өз болжамын айтады. Содан кейін затты шығарып тексереді. Мысалы:	**Кейіпкерлерге айналамыз.** **1-ойын. «Көңіл күйді таны»** **Мақсаты:** ертегі кейіпкерлерінің көңіл күйін мимика, қимыл және дауыс ырғағы арқылы көрсету. **Барысы:** Тәрбиеші балаларға кейіпкерлердің суреттерін немесе белгілерін ұсынады. Бір бала бір кейіпкерді таңдайды, бірақ оның атын айтпайды. Мысалы, бала «мысықты» таңдап, ренжіген мысықтың қимылын және бет әлпетін көрсетеді. Қалған балалар: – Бұл – мысық. Ол ренжіп тұр. деп табады. Келесі бала Мақтақыздың көңіл күйін көрсетеді. Тәрбиеші: – Оның жүзінен нені байқадың? – Қандай дауыс оған сәйкес келеді? – Қуанған кейіпкер мен ренжіген кейіпкер бірдей сөйлей ме? Балалар дауыс ырғағын өзгертіп көреді.	– **Өрік – Ө.** деп Ө кесесіне орналастырады. Тәрбиеші: – Сөзді асықпай айт. – Қандай дыбысты естідің? – Тағы бір рет анық қайталайық. Соңында балалар Ә және Ө дыбыстарын, сол дыбыстары бар сөздерді бірге қайталайды. **ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ** **Тақырыбы: Дұрыс тамақтану және денсаулық** **Міндеті:Адам ағзасы және оның қызметінің ерекшеліктері туралы түсініктерді кеңейту. Балалардың назарын ағзасы мен денсаулығының ерекшеліктеріне аудару.** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші ортаға екі себет әкеледі. Бір себетте жеміс, көкөніс, су, сүт өнімдерінің суреттері, екіншісінде әртүрлі тағамдардың суреттері араласып жатады. – Балалар, бүгін таңертең біздің **«Денсаулық бекетіне»** көмек керек деген хабар келді. Тағамдардың барлығы араласып кетіпті.	бір ғана дөңгелектен тұра ма? – Бүгін біреуіміз жемісті бояумен бейнелейміз, біреуіміз қағаздан қиып жапсырамыз, біреуіміз мүсіндейміз, ал біреуіміз үлгі бойынша құрастырамыз. Соңында жұмыстарымызды біріктіріп, үлкен **«Жемістер көрмесін»** жасаймыз. **1-ойын. «Жемістің түсін тап»** **Мақсаты:** жемістердің түсі мен пішінін бақылау, акварельді сумен араластырып қажетті түсті таңдап жұмыс жасау. **Барысы:** Тәрбиеші балаларға жемістерді мұқият қарауды ұсынады. – Алманың бәрі бірдей түсті бола ма? – Алмұрттың түсі қандай болуы мүмкін? – Қажетті түс дайын болмаса, не істейміз? Балалар бояғышта акварельді сумен араластырып, қажетті түсті таңдайды. Содан кейін өзіне ұнаған жемісті бейнелейді. Тәрбиеші дайын үлгіні дәл көшіртпей: – Жемістің пішініне тағы бір қара.

	Қонақтарды дастарқанға орналастырайық. Балалар бір суретті таңдап: – Бұл – менің атам. Атамды төрге отырғызамын. – Бұл – әжем. Әжеме шай ұсынамын. – Бұл – ағам. – Бұл – қарындасым. деп сөйлем құрайды. Соңында балалар: – **Біздің отбасымыз тату!** деп бірге айтады. **Қосымша бейнеролик:** отбасы мүшелерінің қазақша атауларын қайталауға арналған қысқа бейнематериалды сабақтың басында немесе соңында пайдалануға болады. Іздеу нәтижесіндегі бейне ата, әже және басқа отбасы мүшелерінің атауларын қазақша қайталауға құрылған. «Мама, Папа, Ата, Әже | Балаларға арналған қазақша сөздер» бейнеролигі **ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ** **Тақырыбы: Тепе-теңдік** **Міндеті: Заттардан аттап жүру, шектелген жазықтықтың үстімен қосалқы қадаммен, аяқтың ұшымен жүру;** **Тәрбиеші:**	– Бұл – ағаш текше. Ол қатты, тегіс, ағаштан жасалған. Онымен құрылыс құрастыруға болады. Балалар әр затты осылай зерттеп сипаттайды. **2-ойын. «Материалдар зертханасы»** **Мақсаты:** заттардың қандай материалдан жасалғанын өз бетінше анықтау, салыстыру және қасиеттерін сипаттау. **Барысы:** Үстелге төрт белгі қойылады: **АҒАШ – МЕТАЛЛ – ПЛАСТИК – МАТА** Балалар әртүрлі заттарды кезекпен таңдайды: ағаш текше, металл қасық, пластик ыдыс, мата орамал және т.б. Бала затты ұстап көріп, оның қай материалдан жасалғанын анықтайды да тиісті белгіге апарады. Тәрбиеші дайын жауапты бірден айтпайды: – Неге оны металл деп ойладың? – Ағаш пен металдың қандай айырмашылығын байқадың? – Қайсысы жұмсақ? – Қайсысы иіледі? – Бұл затты не үшін қолданамыз?	**2-ойын. «Ертегі сахнасы»** **Мақсаты:** шығарманы рөлдерге бөліп сахналау, кейіпкердің мінезін, қимылын, интонациясы мен мимикасын беру. **Барысы:** Балаларға рөлдер бөлінеді: **Мақтақыз, мысық және ертегідегі басқа кейіпкерлер.** Тәрбиеші шағын сахналық орынды дайындайды. – Қазір әрқайсың өз кейіпкеріңе айналасыңдар. Кейіпкер сөйлегенде оның көңіл күйін дауыспен, бет әлпетімен және қимылмен көрсетеміз. Ертегінің негізгі оқиғалары ретімен сахналанады. Тәрбиеші балалардың орнына сөйлеп кетпейді. Қажет болған жағдайда ғана: – Мысық қазір қандай көңіл күйде? – Оның дауысын қалай өзгертуге болады? – Мақтақыз бұл сөзді қалай айтуы мүмкін? деп бағыт береді. Балалар кейіпкер сөздерін интонациямен	Тәрбиеші алма суретін алады. – Алма жесек, ол қайда барады? – Тамақты немен шайнаймыз? – Бізге тамақ не үшін қажет? Балалардың жауаптарын тыңдайды. – Біздің ағзамыз күн сайын қозғалады, ойнайды, жүгіреді, өседі. Сондықтан оған дұрыс тамақ пен су қажет. Ал денсаулықты тек тамақпен емес, **қозғалыспен де күтеміз**. Тәрбиеші: – Қазір біз «Денсаулық сақшыларына» айналып, ағзамызға пайдалы таңдаулар жасаймыз. **1-ойын. «Денсаулық себетін толтыр»** **Мақсаты:** дұрыс тамақтану туралы түсінікті кеңейту, тағамның ағзаға қажеттілігін түсіндіру. **Барысы:** Залдың бір шетінде әртүрлі тағамдардың суреттері орналасады. Екінші шетінде «Денсаулық себеті» тұрады. Балалар кезекпен белгіленген жолмен жүріп барып, бір суретті таңдайды. Суретті алып келген бала:	– Қай жері үлкен? – Түсі ашық па, қою ма? деп бақылауға бағыттайды. **2-ойын. «Шеберлердің жеміс бағы»** **Мақсаты:** қағаз, ермексаз және дайын үлгілерді пайдаланып жемістердің әртүрлі бейнесін жасау, шығармашылық таңдау жасау. **Барысы:** Балалар өз қалауымен шығармашылық орталықтардың бірін таңдайды. **«Қағаз шеберханасында»** бала қағазды екіге бүктеп, жемістің жарты кескінін қиып ашады. Нәтижесінде симметриялы жеміс пішіні шығады. Қажет болса бірнеше бірдей бөлшекті қатпарланған қағаздан қияды. **«Мүсінші шеберханасында»** балалар шынайы жеміске қарап, көлемі мен пішінін салыстырып, ермексаздан алма, алмұрт, өрік және басқа жемістерді мүсіндейді. **«Құрастыру шеберханасында»** балалар дайын қарапайым үлгіге қарап бөлшектерді орналастырады, қажетті кескіндерді қауіпсіздік

	Тәрбиеші залда алдын ала «орман жолын» дайындайды: еденде тар жолақ, жұмсақ кедергілер және соңында кішкентай қоржын тұрады. – Балалар, бүгін біз кәдімгі спортзалға емес, **«Құпия орманға»** саяхатқа шығамыз. Орманның арғы жағында қоржын бар. Бірақ оған жететін жол оңай емес. Тәрбиеші тар жолды көрсетеді. – Мына жерде – тар көпір. Көпірден өткенде денемізді қалай ұстаймыз? Балалардың жауаптарын тыңдап: – Арқамызды тік ұстаймыз, алдымызға қараймыз, қолымызды екі жаққа созамыз және асықпай жүреміз. Кедергілерді көрсетеді: – Ал мұнда жолымызға «тастар» кездеседі. Оларды баспай, **аттап өтуіміз керек**. Тәрбиеші әр қимылды балаларға алдымен өзі көрсетеді. **1-ойын. «Құпия көпірден өт»** **Мақсаты:** шектелген жазықтық үстімен қосалқы қадаммен және аяқтың	Балалар заттарды салыстырып, өз шешімдерін түсіндіреді. Ойын соңында тәрбиеші: – Бірдей қызмет атқаратын заттар әртүрлі материалдан жасалуы мүмкін бе? деп екі түрлі қасықты салыстыруға ұсынады. **КӨРКЕМ ӘДЕБИЕТ** **Тақырыбы: Жемістер жыры** **Міндеті:Өлеңді жатқа, мәнерлеп, интонациямен айту. Алған ақпараттарымен, әсерлерімен бөлісуіне мүмкіндік беру.** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші ортаға жемістер салынған себетті әкеледі. Бірақ жемістердің үстіне кішкентай белгілер жапсырылған. – Балалар, бүгін бізге «Жемістер елінен» себет келіпті. Бірақ бұл жай себет емес. Әр жемістің бізге айтқысы келген сөзі бар екен. Тәрбиеші алманы алып: – Егер алма сөйлей алса, өзі туралы не айтар еді? Балалардың болжамдарын тыңдайды. – Ал алманың сөзін жай ғана айтып қоймай, **көңіл**	айтып, тиісті қимыл мен мимиканы қолданады. Сахналау аяқталғаннан кейін балалар бір-біріне қол соғады. **Тәрбиеші:** – Саған қай рөлді ойнау қызықты болды? – Қай кейіпкердің көңіл күйін көрсету оңай болды? – Кейіпкердің көңіл күйін біз немен көрсеттік? Балалар: **дауысымызбен, қимылымызбен, бет әлпетімізбен** деп қорытындылайды.	– Мен алманы таңдадым. – Мен суды таңдадым. деп айтады және оны себетке салады. Тәрбиеші: – Неліктен осыны таңдадың? – Ағзамызға су не үшін қажет? – Көкөніс пен жемісті не үшін жейміз? Балалардың қарапайым жауаптары тыңдалады. Тәрбиеші ешбір тағамды «мүлде жеуге болмайды» деп бөлмей, күнделікті тамақтануда **әртүрлі әрі пайдалы тағамды таңдау** маңызды екенін түсіндіреді. **2-ойын. «Ағзамыз қалай жұмыс істейді?»** **Мақсаты:** адам ағзасының қарапайым қызметтері туралы түсінікті қимыл арқылы бекіту. **Барысы:** Балалар залға еркін орналасады. Тәрбиеші: – **Аяғымыз не істейді?** Балалар жүреді немесе жеңіл жүгіреді. – **Қолымыз не істей алады?** Балалар қолдарын көтеріп, созып, затты ұстағандай қимыл жасайды. – **Көзіміз не үшін керек?**	ережесін сақтап қияды және жеміс бейнесін құрастырады. Жұмыстар дайын болғанда балалар оларды ортақ «Жемістер көрмесіне» орналастырады. Тәрбиеші әр баладан: – Сен қандай жеміс жасадың? – Қандай материал қолдандың? – Жемістің қандай белгісін көрсетуге тырыстың? деп сұрайды. **ДЕНЕ ТӘРБИЕСІ** **Тақырыбы: Ұлттық ойындар** **Міндеті:Ынта мен шығармашылық таныта отырып, таныс қимылды ойындарды өз бетінше ұйымдастыруға мүмкіндік беру. Ұлттық қимылды ойындарды ойнату.** **Тәрбиеші:** Тәрбиеші ортаға оюлы қоржын әкеледі. Қоржынның ішінде асық, тақия және ұлттық ойындардың суреттері бар. – Балалар, бүгін мен ойындарды өзім таңдамаймын. Мына қоржынның ішінде халқымыздың ойындары жасырынған. Ең қызығы –

	ұшымен жүру кезінде тепе-теңдікті сақтау. **Барысы:** Еденге ұзын әрі тар жол белгіленеді. Балалар бір-бірден жолға шығады. Бірінші бөлікте бала қолдарын екі жаққа созып **аяқтың ұшымен жүреді**. Ортаға келгенде тәрбиеші: – Көпір бұрылды! дейді. Бала денесін алға қаратып ұстап, жолдың қалған бөлігін **қосалқы қадаммен** өтеді. Алдыңғы бала жолдан толық шыққаннан кейін ғана келесі бала қозғалады. Тәрбиеші: – Асықпаймыз. – Алға қараймыз. – Қолымыз тепе-теңдікті сақтауға көмектеседі. деп бағыттап отырады. **2-ойын. «Қазынаға апарар жол»** **Мақсаты:** заттардан аттап жүруді және тепе-теңдікті сақтап қозғалысты жалғастыруды бекіту. **Барысы:** Еденге қауіпсіз арақашықтықпен 3–4 жұмсақ кедергі қойылады. Жолдың соңында асық салынған қоржын тұрады. Әр бала:	**күймен, анық әрі мәнерлеп** айтсақ қалай естіледі? Тәрбиеші бір жолды алдымен бірсарынды, кейін дауыс ырғағын өзгертіп айтып көрсетеді. – Қайсысын тыңдау қызықты болды? Неліктен? – Өленді мәнерлеп айтқанда сөзді анық айтамыз, асықпаймыз және оның мазмұнына қарай дауысымызды өзгертіп отырамыз. Тәрбиеші **«Жемістер жыры» өлеңін** мәнерлеп оқиды. Балалар алдымен мұқият тыңдайды. Өленнің нақты мәтіні берілген оқу материалындағы нұсқамен алынады. Қунақованың «Жемістер жыры» өлеңімен танысамыз. Нарттай қызыл алмам бар, Жазда әдемі киінем, Мәз болады алғандар. Тілді балдай үйірем. Көктемде ерте гүлдеймін Уылжыған өрікпін Кешігуді білмеймін. Мен бау – бақша көрікпін. **1-ойын. «Жемістер сөйлеп кетті»**		Балалар айналасындағы бір затты тауып көрсетеді. – **Құлағымыз ше?** Балалар тынышталып, педагогтің шапалағын тыңдайды. – Ал қозғалғаннан кейін жүрегіміз қалай соғады екен? Балалар қолдарын кеуде тұсына қойып, жүрек соғысын сезіп көреді. Тәрбиеші: – Қимылдағанда жүрегіміздің соғысы өзгеруі мүмкін. Сондықтан ағзамызға қозғалыс та, демалыс та, дұрыс тамақ та қажет. Ойын жеңіл тыныс алу жаттығуымен аяқталады. **Тәрбиеші:** – Денсаулығымызды сақтау үшін бүгін қандай үш әрекетті еске сақтаймыз?	бүгін ойынның кейбір бөлігін **өздерің ұйымдастырасыңдар**. Тәрбиеші асықты көрсетеді. – Бұл не? – Асықпен қандай ойын ойнауға болады? Тақияны көрсетеді. – Ал тақияны көргенде қандай ойын естеріңе түседі? Балалардың жауаптарын тыңдайды. – Ұлттық ойындарда біз тек шапшаңдық көрсетпейміз. Ережені сақтаймыз, бір-бірімізді күтеміз, әділ ойнаймыз. Бүгін кім ойынның ережесін достарына өзі түсіндіріп көргісі келеді? **1-ойын. «Тақия тастамақ»** **Мақсаты:** ұлттық қимылды ойынды ережеге сай ойнау, шапшаңдық пен зейінді дамыту, ойынды балалардың өздері ұйымдастыруына мүмкіндік беру. **Барысы:** Балалар шеңбер жасап отырады. Алдымен тәрбиеші: – Ойын жүргізушісін қалай таңдаймыз? деп сұрайды. Балалар санамақ арқылы бір жүргізушіні таңдайды.

	1. тар жолдың үстімен аяқтың ұшымен жүреді; 2. бірінші кедергіден аттап өтеді; 3. екінші кедергіден аттап өтеді; 4. белгіленген жолмен қосалқы қадам жасайды; 5. қоржыннан бір асық алады; 6. қауіпсіз жолмен орнына қайтады. Тәрбиеші: – Бұл ойында кімнің бірінші келгені маңызды емес. **Кедергіге тимей, тепе-теңдікті дұрыс сақтау маңызды.** Соңында балалар жинаған асықтарын ортақ қоржынға салады. **Тәрбиеші:** – Біз қазынаға қалай жеттік? – Тар жолдан өткенде бізге не көмектесті? – Кедергілерді қалай өттік? Балалардың жауаптары арқылы негізгі қимылдар қысқаша бекітіледі.	**Мақсаты:** өлең жолдарын мәнерлеп, тиісті интонациямен айтуға жаттықтыру. **Барысы:** Балалар себеттен бір жемістің суретін таңдайды. Таңдалған жеміске сәйкес өлең жолын тәрбиешімен бірге қайталайды. Тәрбиеші: – Бұл жеміс көңілді сөйлей ме? – Мақтанып айтып тұр ма? – Оның сөзін қандай дауыспен жеткізсек жарасады? Бала жемістің өлең жолын дауыс ырғағын келтіріп айтады. Келесі бала басқа жемісті таңдайды. Балалар бір-бірінің айтуын тыңдайды. Тәрбиеші қажет кезде сөздерді анық айтуға, асықпауға көмектеседі. **2-ойын. «Сиқырлы микрофон»** **Мақсаты:** жаттаған өлең жолдарын мәнерлеп айту және алған әсерімен бөлісу. **Барысы:** Балалар шеңберге отырады. Тәрбиеші ойыншық микрофонды көрсетеді.			Жүргізуші қолына тақия алып, отырған балалардың сыртынан айналып жүреді. Ол білдірмей бір баланың артына тақияны тастайды. Тақия түскенін байқаған бала орнынан тұрып, жүргізушіні қуалайды. Жүргізуші бос қалған орынға барып отыруға тырысады. Егер үлгерсе, тақияны алған бала жаңа жүргізуші болады. **Ереже:** бір-бірін итеруге, киімінен тартуға болмайды; шеңбердің сыртқы бағытымен қозғалады. Бірнеше айналымнан кейін тәрбиеші ойын жүргізуді балалардың өздеріне береді. **2-ойын. «Ханталапай»** **Мақсаты:** ұлттық ойынға қызығушылық таныту, ептілік пен жылдам әрекет етуді дамыту, ойын ережесін өздігінен сақтауға жаттықтыру. **Барысы:** Балалар қауіпсіз бос алаңға орналасады. Тәрбиеші асықтарды көрсетеді. – Ойын басталғанда асықтарға бірден ұмтыламыз ба? Балалар: – Жоқ, белгі күтеміз. Тәрбиеші асықтарды ортаға шашып:

		– Біздің микрофонымыздың бір ерекшелігі бар. Оны ұстаған бала алдымен өлеңнен есінде қалған жолды мәнерлеп айтады, содан кейін өзінің ойын бір сөйлеммен бөліседі. Бірінші бала микрофонды алып, жаттаған жолын айтады. Одан кейін: – Маған алма туралы жол ұнады, себебі... – Менің есімде ... қалды. – Өлеңді тыңдағанда мен... деп өз әсерін айтады. Содан кейін микрофонды келесі балаға береді. Ойын соңында тәрбиеші: – Бүгін өлеңді әдемі айту үшін біз не істедік? деп сұрайды. Балалар **анық айту, асықпау, дауыс ырғағын өзгерту, мұқият тыңдау** туралы өз ойларын айтады.			– **Ханталапай!** деп белгі береді. Балалар асықтарды жинайды. Белгіленген уақыт аяқталғанда: – Тоқта! деген белгі беріледі. Балалар қозғалысын тоқтатады. Әр бала жинаған асығын санайды. Келесі айналымда тәрбиеші: – Енді ойынды кім ұйымдастырып көргісі келеді? Кім белгі береді? Кім ережені достарына еске салады? деп балаларға жүргізуші болуға мүмкіндік береді. Соңында балалар асықтарды қайтадан ортақ қоржынға жинайды. **Тәрбиеші:** – Бүгін ойынды өзіміз ұйымдастыру үшін не істеу керек болды? – Ойын қызықты болуы үшін ережені сақтау неге маңызды? – Қай ұлттық ойын сендерге көбірек ұнады? Балалардың пікірлері тыңдалып, **әділ ойнау, кезек күту, ережені сақтау және достарымен келісу** қорытындыланады.

Серуенге дайындық	Балалар киімдерін ретімен киіп, түйме мен сыдырмасын өздері тексереді. Жұптасарда бір-біріне асықтырмай көмектеседі. Мақал: «Үлкенге құрмет, кішіге ізет». Педагог: «Көмек сұраған досқа қалай көмектесеміз?» деп сұрайды. **(Достық, өзіне-өзі қызмет ету)**	Балалар сырт киімін ауа райына сай таңдап, аяққиім бауын тексереді. Қысқа санамақ: «Бір – киімді түзеймін, екі – қатарға кіремін, үш – досымды күтемін». Сапта арақашықтық сақталады. **(Қауіпсіздік мәдениеті)**	Балалар киінген соң артық жарықтың сөндірілгенін, судың жабық екенін тәрбиешімен бірге байқайды. «Керегін ғана қолданамыз» ережесін еске түсіріп, тыныш жұптасады. **(Үнемді тұтыну)**	Балалар киімдерін өздері реттеп, бас киімін тексереді. Мақал: «Дені саудың – жаны сау». Педагог: «Таза ауада қозғалу денсаулыққа қалай көмектеседі?» деп бір сұрақ қояды. **(Салауатты өмір салты)**	Балалар киімдерін асықпай киіп, өз шкафын ретке келтіреді. Ұйқасты жол: «Киімімді реттеймін, орнын анық білемін. Жұбымменен қатар тұрып, серуенге кетемін». Балалар сапқа өздері ұйымдасады. **(Еңбекке баулу)**
Серуен	**Қыркүйек ауа райын қорытындылау** **Бақылау, зерттеу** **Барысы:** Ай бойы байқаған ауа райын еске түсіру. Жылы, салқын, желді, бұлтты күндер туралы айту. Ағаш жапырақтарының ай басынан бері қалай өзгергенін салыстыру. Тәрбиеші балаларға нысанды асықпай қарап, түсін, пішінін, қозғалысын немесе күйін салыстыруды ұсынады. Балалар өз байқауын 1–2 толық сөйлеммен айтады. Соңында «Не өзгерді?», «Неліктен бұлай болды деп ойлайсың?» деген сұрақтар арқылы қарапайым қорытынды жасайды. **Қимылды ойын: «Күн райын көрсет»**	**Жапырақтағы тамырлар** **Бақылау, зерттеу** **Барысы:** Түскен жапырақтың жүйкелерін қарау. Негізгі және ұсақ сызықтарды саусақпен жүргізіп көру. Әртүрлі жапырақтардың жүйкелерін салыстыру. Тәрбиеші балаларға нысанды асықпай қарап, түсін, пішінін, қозғалысын немесе күйін салыстыруды ұсынады. Балалар өз байқауын 1–2 толық сөйлеммен айтады. Соңында «Не өзгерді?», «Неліктен бұлай болды деп ойлайсың?» деген сұрақтар арқылы қарапайым қорытынды жасайды. **Қимылды ойын: «Ізбен жүр»**	**Дыбыстарды тыңдаймыз** **Бақылау, зерттеу** **Барысы:** Бір минут тыныш тұрып, табиғаттағы дыбыстарды тыңдау: жел, құс, жапырақ сыбдыры, алыстағы көлік. Табиғи және адам жасаған дыбысты ажыратуға талпыну. Тәрбиеші балаларға нысанды асықпай қарап, түсін, пішінін, қозғалысын немесе күйін салыстыруды ұсынады. Балалар өз байқауын 1–2 толық сөйлеммен айтады. Соңында «Не өзгерді?», «Неліктен бұлай болды деп ойлайсың?» деген сұрақтар арқылы	**Асықпен дәлдік** **Бақылау, зерттеу** **Барысы:** Ауа райын қысқаша бақылап, құрғақ алаңның ойынға қолайлы екенін анықтау. Асықтың пішіні мен көлемін қарап, табиғи материалдан жасалатынын еске түсіру. Тәрбиеші балаларға нысанды асықпай қарап, түсін, пішінін, қозғалысын немесе күйін салыстыруды ұсынады. Балалар өз байқауын 1–2 толық сөйлеммен айтады. Соңында «Не өзгерді?», «Неліктен бұлай болды деп ойлайсың?» деген сұрақтар арқылы қарапайым қорытынды жасайды. **Қимылды ойын: «Асық нысанаға»** **Барысы:** «Асық нысанаға». Балалар асықты белгіленген	**Күзгі табиғат көрмесі** **Бақылау, зерттеу** **Барысы:** Ай соңындағы табиғи өзгерістерді бақылау. Балалар жапырақ, бүр, қауіпсіз бұтақ сияқты жерге түскен материалдарды қарап, қайсысы күзге тән екенін айтады. Тәрбиеші балаларға нысанды асықпай қарап, түсін, пішінін, қозғалысын немесе күйін салыстыруды ұсынады. Балалар өз байқауын 1–2 толық сөйлеммен айтады. Соңында «Не өзгерді?», «Неліктен бұлай болды деп ойлайсың?» деген сұрақтар арқылы қарапайым қорытынды жасайды. **Қимылды ойын: «Күз белгісін тап»** **Барысы:** «Күз белгісін тап». Тәрбиеші атаған

	Барысы: «Күн райын көрсет». Тәрбиеші «жел», «жаңбыр», «күн» дегенде балалар тиісті қимыл жасайды. Ойын алдында тәрбиеші алаңның шекарасын көрсетіп, қауіпсіздік ережесін еске салады. Ойын 2–3 рет қайталанады. Әр қайталауда балалар белгіге мұқият қарап, бір-біріне кедергі келтірмей қозғалады. Соңында тынысын қалыпқа келтіріп, қай белгіге қалай әрекет еткенін қысқаша айтады. **Балалардың дербес әрекеті** **Барысы:** Балалар өзіне ұнаған қыркүйек белгісін таңдап, қимылмен немесе сөзбен көрсетеді. Балалар әрекет түрін немесе материалды өздері таңдайды, жұппен не шағын топпен келісіп ойнайды. Тәрбиеші тек қауіпсіздік пен кезектілікті бақылайды, қажет болғанда бағыттаушы сұрақ қояды. Әрекет соңында балалар жасағанын немесе байқағанын бір-біріне көрсетеді. **Еңбекке баулу: «Ойын құралдарын реттейміз»** **Барысы:** Серуен алаңындағы құралдарды	**Барысы:** «Ізбен жүр». Жерге салынған ирек сызық бойымен тепе-теңдікті сақтап жүру. Ойын алдында тәрбиеші алаңның шекарасын көрсетіп, қауіпсіздік ережесін еске салады. Ойын 2–3 рет қайталанады. Әр қайталауда балалар белгіге мұқият қарап, бір-біріне кедергі келтірмей қозғалады. Соңында тынысын қалыпқа келтіріп, қай белгіге қалай әрекет еткенін қысқаша айтады. **Балалардың дербес әрекеті** **Барысы:** Жапырақты қағаздың астына қойып, серуеннен кейін бастыруға лайық үлгілерді таңдау. Балалар әрекет түрін немесе материалды өздері таңдайды, жұппен не шағын топпен келісіп ойнайды. Тәрбиеші тек қауіпсіздік пен кезектілікті бақылайды, қажет болғанда бағыттаушы сұрақ қояды. Әрекет соңында балалар жасағанын немесе байқағанын бір-біріне көрсетеді.	қарапайым қорытынды жасайды. **Қимылды ойын: «Дыбыс қай жақтан?»** **Барысы:** «Дыбыс қай жақтан?». Балалар естіген дыбыс бағытына бұрылады. Ойын алдында тәрбиеші алаңның шекарасын көрсетіп, қауіпсіздік ережесін еске салады. Ойын 2–3 рет қайталанады. Әр қайталауда балалар белгіге мұқият қарап, бір-біріне кедергі келтірмей қозғалады. Соңында тынысын қалыпқа келтіріп, қай белгіге қалай әрекет еткенін қысқаша айтады. **Балалардың дербес әрекеті** **Барысы:** Жұппен бір бала көзін жұмып, екіншісі қауіпсіз дыбыс шығарады; бағытын табады. Балалар әрекет түрін немесе материалды өздері таңдайды, жұппен не шағын топпен келісіп ойнайды. Тәрбиеші тек қауіпсіздік пен кезектілікті бақылайды, қажет болғанда бағыттаушы сұрақ қояды. Әрекет соңында балалар жасағанын	шеңберге кезекпен лақтырады. Қашықтық жасына сай қысқа болады. (Ұлттық ойын) Ойын алдында тәрбиеші алаңның шекарасын көрсетіп, қауіпсіздік ережесін еске салады. Ойын 2–3 рет қайталанады. Әр қайталауда балалар белгіге мұқият қарап, бір-біріне кедергі келтірмей қозғалады. Соңында тынысын қалыпқа келтіріп, қай белгіге қалай әрекет еткенін қысқаша айтады. **Балалардың дербес әрекеті** **Барысы:** Асықтарды түсіне немесе көлеміне қарай топтау, санау. Балалар әрекет түрін немесе материалды өздері таңдайды, жұппен не шағын топпен келісіп ойнайды. Тәрбиеші тек қауіпсіздік пен кезектілікті бақылайды, қажет болғанда бағыттаушы сұрақ қояды. Әрекет соңында балалар жасағанын немесе байқағанын бір-біріне көрсетеді. **Еңбекке баулу: «Асықтарды реттейміз»** **Барысы:** Ойын соңында асықтарды түгел санап, қорабына жинау. Тәрбиеші жұмыстың қауіпсіз орындалу жолын көрсетеді.	белгіні балалар алаңнан көзбен тауып көрсетеді. Ойын алдында тәрбиеші алаңның шекарасын көрсетіп, қауіпсіздік ережесін еске салады. Ойын 2–3 рет қайталанады. Әр қайталауда балалар белгіге мұқият қарап, бір-біріне кедергі келтірмей қозғалады. Соңында тынысын қалыпқа келтіріп, қай белгіге қалай әрекет еткенін қысқаша айтады. **Балалардың дербес әрекеті** **Барысы:** Табиғи материалдардан жерде шағын «күзгі көрме» құрастыру. Балалар әрекет түрін немесе материалды өздері таңдайды, жұппен не шағын топпен келісіп ойнайды. Тәрбиеші тек қауіпсіздік пен кезектілікті бақылайды, қажет болғанда бағыттаушы сұрақ қояды. Әрекет соңында балалар жасағанын немесе байқағанын бір-біріне көрсетеді. **Еңбекке баулу: «Алаңды ретке келтіреміз»** **Барысы:** Көрмеге пайдаланылған материалдарды табиғат бұрышына немесе белгіленген жерге реттеп жинау. Тәрбиеші жұмыстың

	бірге түгендеп, орнына қою. Тәрбиеші жұмыстың қауіпсіз орындалу жолын көрсетеді. Балалар шағын топтарға бөлініп, өздеріне берілген аумақта жұмысты кезекпен орындайды. Жиналған материалды белгіленген жерге апарады. Жұмыс аяқталған соң қолданған құралдарын тексеріп, тазалап, өз орнына қояды. Соңында алаңның қалай өзгергенін бірге қарап, еңбектің нәтижесін бағалайды.	**Еңбекке баулу: «Алаңды жапырақтан тазартамыз»** **Барысы:** Таза, бүтін жапырақтарды шығармашылық жұмысқа бөлек жинау. Тәрбиеші жұмыстың қауіпсіз орындалу жолын көрсетеді. Балалар шағын топтарға бөлініп, өздеріне берілген аумақта жұмысты кезекпен орындайды. Жиналған материалды белгіленген жерге апарады. Жұмыс аяқталған соң қолданған құралдарын тексеріп, тазалап, өз орнына қояды. Соңында алаңның қалай өзгергенін бірге қарап, еңбектің нәтижесін бағалайды.	немесе байқағанын бір-біріне көрсетеді. **Еңбекке баулу: «Ойын құралдарын реттейміз»** **Барысы:** Ойыннан кейін пайдаланылған заттарды жинау. Тәрбиеші жұмыстың қауіпсіз орындалу жолын көрсетеді. Балалар шағын топтарға бөлініп, өздеріне берілген аумақта жұмысты кезекпен орындайды. Жиналған материалды белгіленген жерге апарады. Жұмыс аяқталған соң қолданған құралдарын тексеріп, тазалап, өз орнына қояды. Соңында алаңның қалай өзгергенін бірге қарап, еңбектің нәтижесін бағалайды.	Балалар шағын топтарға бөлініп, өздеріне берілген аумақта жұмысты кезекпен орындайды. Жиналған материалды белгіленген жерге апарады. Жұмыс аяқталған соң қолданған құралдарын тексеріп, тазалап, өз орнына қояды. Соңында алаңның қалай өзгергенін бірге қарап, еңбектің нәтижесін бағалайды.	қауіпсіз орындалу жолын көрсетеді. Балалар шағын топтарға бөлініп, өздеріне берілген аумақта жұмысты кезекпен орындайды. Жиналған материалды белгіленген жерге апарады. Жұмыс аяқталған соң қолданған құралдарын тексеріп, тазалап, өз орнына қояды. Соңында алаңның қалай өзгергенін бірге қарап, еңбектің нәтижесін бағалайды.
Серуеннен оралу	Балалар аяққиімін орнына қойып, сырт киімін реттейді. Қолды сабындап жуу ретін өздері атайды. Мақал: «Тазалық – саулық негізі, саулық – байлық негізі». Педагог: «Серуеннен соң қолды неге жуамыз?» деп бекітеді. **(Мәдени-гигиеналық дағдылар)**	Балалар киімдерін шешіп, дымқыл не құрғақ екенін байқап, қажет болса кептіруге бөледі. Қол жуарда суды бос ағызбайды. Қысқа ұйқас: «Суды аштым керегінше, жаптым қайта дер кезінде». **(Үнемді тұтыну)**	Балалар шкафын реттеп, табиғи материал салынған ыдысты шығармашылық орнына жеткізеді. Қолдарын жуып, сүлгісін орнына іледі. Педагог «Ортақ затты орнына қою не үшін керек?» деп сұрайды. **(Жауапкершілік)**	Балалар киімін ретімен шешіп, аяққиім табанын тексереді, қолын жуады. Санамақ: «Бір – сабын, екі – су, үш – ысқыла, төрт – шай, бес – сүрт». Әр әрекетті ретімен орындайды. **(Салауатты өмір салты)**	Балалар бір-біріне кедергі келтірмей шешініп, киімін орнына жинайды. «Ұқыптының уақыты үнемді» деген ойды тәрбиеші қысқа түсіндіріп, балалардан бүгін өздері атқарған бір ұқыпты әрекетті атауды сұрайды. **(Адал азамат – жауапкершілік)**
Балалармен жеке жұмыс	**Баланың аты-жөні:** _____	**Баланың аты-жөні:** _____	**Баланың аты-жөні:** _____	**Баланың аты-жөні:** _____ **Бағыты:** Физикалық даму	**Баланың аты-жөні:** _____

	Бағыты: Танымдық және зияткерлік дағдылар **Ойын атауы:** «Үшті құрастыр» **Мақсаты:** 3 санына сәйкес заттар тобын өздігінен құрастыру. **Барысы:** Бала аралас текшелерден үш-үштен топ жасап, әр топты санайды және 3 цифры карточкасымен белгілейді.	**Бағыты:** Коммуникативтік дағдылар **Ойын атауы:** «Дыбысты естіп белгіле» **Мақсаты:** сөз басындағы дауыссыз дыбысты естіп ажырату. **Барысы:** Педагог 4–5 таныс сөз айтады. Бала бірінші дыбысты қайталап, дауыссыз екенін шартты белгімен көрсетеді.	**Бағыты:** Шығармашылық дағдылар, зерттеу іс-әрекеті **Ойын атауы:** «Материалды таңда» **Мақсаты:** заттың қасиетіне қарай материал таңдау. **Барысы:** Бала «жаңбырдан қорғайтын зат», «жұмсақ ойыншық» сияқты 2 жағдаятқа ұсынылған материалдардың ішінен қолайлысын таңдап, себебін айтады.	**Ойын атауы:** «Сызықтан атта» **Мақсаты:** тепе-теңдікті сақтап, заттан аттап жүруді бекіту. **Барысы:** Едендегі 3–4 жұмсақ кедергіден асықпай аттап өтеді, соңында аяқ ұшымен белгіге дейін жүреді.	**Бағыты:** Әлеуметтік-эмоционалды дағдылар **Ойын атауы:** «Дәстүрді жалғастыр» **Мақсаты:** отбасындағы сыйластық әрекетін сөзбен жеткізу. **Барысы:** Бала жағдаят суретін таңдап, «Біздің отбасымызда...» деп 2 сөйлем құрайды; педагог қажет болса жетекші сұрақ береді.
Балалардың іс-әрекеті (ойын, танымдық, коммуникативтік, шығармашылық, эксперименталдық, еңбек, қимыл, бейнелеу, дербес және басқалары)*	**Ойын/әрекет атауы:** «Ата шеберханасы» сюжетті-рөлдік ойыны **Мақсаты:** еңбек құралдарының қызметін ажырату, рөлдік диалог құру. **Барысы:** Балалар «шебер», «тапсырыс беруші», «көмекші» рөлдерін таңдайды. Қауіпсіз ойыншық құралдармен сынған орындықты «жөндеу» жағдаятын ойнайды, құралды атауы мен қызметіне сай қолданады. **(Ерте кәсіптік бағдар, еңбек іс-әрекеті)**	**Ойын/әрекет атауы:** «Өз оркестріңді құр» **Мақсаты:** ырғақты сезіну, келісіп әрекет ету. **Барысы:** Балалар 2–3 дыбыс шығаратын қауіпсіз құралды таңдап, кім қашан ойнайтынын өздері келіседі. Қысқа ырғақ құрып, басқа топқа орындайды; тыңдаушылар әуеннің баяу не жылдам екенін айтады. **(Шығармашылық іс-әрекет, бейнелеу іс-әрекеті)**	**Ойын атауы:** «Затты таны да, сырын айт» **Мақсаты:** заттың материалы, қасиеті мен қолданылуын байқап, сипаттай білу. **Барысы:** Тәрбиеші матадан жасалған қалтаға ағаш қасық, пластик текше, металл қақпақ, мата қиындысын салады. Бала бір затты сипап байқап, болжамын айтады, кейін шығарып тексереді. «Неден жасалған? Қайда қолданамыз? Неге дәл осы материал қолайлы?» сұрақтарына жауап береді.	**Ойын атауы:** «Қоржындағы бес белгі» **Мақсаты:** 5 көлемінде санауды күнделікті жағдаятта қолдану, сөзді анық айтуға жаттықтыру. **Барысы:** Қоржында 1–5 аралығында ұсақ қауіпсіз заттар салынған дорбашалар болады. Бала бір дорбашаны таңдап, заттарды бір-бірлеп санайды және санын саусақпен көрсетеді. Педагог «Бесеу болуы үшін тағы нешеу керек?» сияқты бір қысқа сұрақ қояды. Балалар заттарды қайта жинап, қоржынды келесі балаға ұсынады.	**Ойын атауы:** «Дәстүрлі дастарқан» **Мақсаты:** отбасылық дәстүрлерді құрметтеу, жауапкершілік пен ұқыптылықты қалыптастыру. **Барысы:** Тәрбиеші дастарқан басындағы әдепке қатысты суреттер ұсынады. Балалар суретті таңдап, «Қонақ келгенде біз...» деп бір әрекетті түсіндіреді. Педагог «Қай әрекет сыйластықты көрсетеді?» деп сұрайды. Соңында балалар ортақ дастарқан макетіндегі заттарды ретімен орналастырады.

			(Зерттеу іс-әрекеті, танымдық іс-әрекет)	**(Танымдық іс-әрекет, қазақ тілі)**	**(Адал азамат – ұлттық құндылық, қарым-қатынас іс-әрекеті)**
Балалардың үйге қайтуы	**Қорытынды:** «Атама айтар бір алғыс» **Барысы:** Бала бүгін үлкендерден үйренетін бір жақсы істі атап, үйде ата-әжесіне не ата-анасына алғыс айтатынын таңдайды.	**Қорытынды:** «Бүгін естіген дыбысым» **Барысы:** Балалар күн ішінде есте қалған бір дыбысты немесе әуенді атап, оның көңіл күйін бір сөзбен сипаттайды.	**Қорытынды:** «Мен бүгін зерттеуші болдым» **Барысы:** Әр бала бүгін білген бір материал қасиетін айтып, үйден сондай материалдан жасалған бір зат тауып көруге ниет білдіреді.	**Қорытынды:** «Денсаулыққа бір таңдау» **Барысы:** Бала үйге қайтарда бүгін денсаулық үшін жасаған бір пайдалы әрекетін атайды: су ішу, қозғалу, пайдалы тағам таңдау т.б.	**Қорытынды:** «Аптаның адал ісі» **Барысы:** Балалар аптада өздері жасаған бір адал немесе жауапты әрекетті еске түсіреді. Педагог қысқа қолдау сөзін айтып, демалысқа жақсы тілек білдіреді.

: